STAŁA KONFERENCJA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

WYKŁADY DLA DOKTORANTÓW

z cyklu: „WSPÓŁCZESNY ŚWIAT I JEGO POZNANIE – REZULTATY BADAŃ ŁÓDZKICH NAUKOWCÓW”

organizowane przez

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

w roku akademickim 2026/2027 (czwartki, godz. 16.00–19.00)

XVIII EDYCJA: „POJĄĆ NAUKĘ – ZROZUMIEĆ ŚWIAT”

Program wykładów przygotowuje Rada Programowa w składzie: prof. Eleonora Bielawska-Batorowicz, prof. Małgorzata Czyż, prof. Ewa Marynowicz-Hetka (sekretarz), prof. Aneta Pawłowska, prof. Antoni Różalski (przewodniczący), prof. Wojciech Wolf.

29 października 2026

Inauguracja XVIII edycji wykładów dla doktorantów – prof. Antoni Różalski, Prezes ŁTN

Dłuższe życie materiałów. Jak badania naukowe pomagają chronić klimat i zmieniają przemysł?
Od doktoranta do profesora. Osobista opowieść o nauce, pasji i odpowiedzialności za przyszłość technologii

– prof. Emilia Wołowiec-Korecka

Osobista opowieść o nauce, pasji i odpowiedzialności za przyszłość technologii. Teza główna: Chroniąc materiały przed zużyciem, chronimy nie tylko maszyny i urządzenia, lecz przede wszystkim energię, zasoby naturalne i klimat. Dlatego inżynieria materiałowa staje się dziś nie tylko nauką o materiałach, ale również nauką o odpowiedzialności za przyszłość. Tezy szczegółowe: 1. Wielkie zmiany cywilizacyjne zaczynały się od nowych materiałów. 2. Współczesne wyzwania klimatyczne są w znacznej mierze wyzwaniami materiałowymi. 3. Najbardziej ekologicznym produktem jest ten, którego nie trzeba ponownie wytwarzać. 4. O losie wielkich konstrukcji często decydują mikrometry powierzchni materiału. 5. Badania podstawowe prowadzą do rozwiązań o realnym znaczeniu społecznym i gospodarczym. 6. Nawęglanie, azotowanie i inne technologie obróbki cieplno-chemicznej są przykładami „niewidzialnych innowacji”. 7. Rozwój naukowy jest procesem wymagającym pasji, cierpliwości i gotowości do ciągłego uczenia się. 8. Przyszłość inżynierii materiałowej będzie tworzona na styku nauki, cyfryzacji i sztucznej inteligencji. 9. Odpowiedzialność naukowca nie kończy się na publikacji wyników badań. 10. Nauka jest jedną z najskuteczniejszych dróg budowania lepszej przyszłości. 11. Każdy doktorant może realnie wpływać na przyszłość świata.

19 listopada 2026

Naukowiec, wykładowca, popularyzator – dlaczego warto zbudować ciekawą opowieść o zdobyczach współczesnej nauki?

– prof. Krzysztof Pabis

Snucie opowieści i budowanie ciekawej narracji stało się nieodłącznym elementem pracy naukowca. Prezentujemy wyniki naszych badań na konferencjach, w nieco innej formie opowiadamy o nich studentom, coraz częściej próbujemy także wychodzić za bramę symbolicznej wieży z kości słoniowej i opowiadać o nauce szerszemu gronu odbiorców. Każda z tych sytuacji wymaga znalezienia odpowiedniego języka oraz sposobu przekazu. Jednak wbrew pozorom, referat na konferencji naukowej pod wieloma względami niewiele różni się od wykładu dla uczniów liceum. Jeśli w pierwszej chwili reagujecie na te słowa sprzeciwem, chciałbym was poprosić o wysłuchanie argumentów pokazujących nieco inny punkt widzenia. Wokół popularyzacji narosło wiele mitów i nieporozumień. Wielu naukowców lubi dzielić się wiedzą, ale niektórzy uważają, że popularyzacja nie jest częścią ich codziennych obowiązków. Z drugiej strony przeczą temu doświadczenia najlepszych uniwersytetów na świecie, które z powodzeniem angażują się w rozmaite działania edukacyjne. Co więcej, ucząc się komunikacyjnej otwartości, możemy poprawić nasz warsztat naukowca i dydaktyka akademickiego. Możemy poszerzyć horyzonty, a nawet zbudować interdyscyplinarne pomosty prowadzące do ciekawych badań, przełamujących granice wąskich specjalizacji naukowych. Warto także zastanowić się nad przyczynami, dla których współczesny badacz może rozważać różne sposoby opowiadania o swojej codziennej pracy.

17 grudnia 2026

Jelita pod lupą – jak przewód pokarmowy wpływa na cały organizm?

– prof. Jakub Fichna

1. Budowa i funkcja przewodu pokarmowego, ze szczególnym uwzględnieniem bariery jelitowej i osi jelito – mózg;
2. Układ odpornościowy i nerwowy jako (ko)komponenty funkcjonalne układu pokarmowego;
3. Choroby zapalne, czynnościowe i nowotworowe przewodu pokarmowego – przyczyny, skutki, leczenie;
4. Modyfikacje dietetyczne w zdrowiu i chorobie.

14 stycznia 2027

Perswazyjność mediów: dwa przykłady

– Dwugłos: prof. Marek Ostrowski, dr Krzysztof Grzegorzewski

Propaganda na przykładzie Litzmannstadt - Łodzi w III Rzeszy

Oddziaływanie propagandowe - kontekst komunikacyjny; definicje propagandy w zarysie historycznym; propaganda faszystowska i jej istota; Litzmannstadt jako przykład kreacji medialnej. Przykłady zachowanych archiwalnych tekstów urzędowych, filmowych i prasowych. Analiza wybranych tekstów.

Perswazyjność komentarza eksperckiego w typowych sytuacjach medialnych

Wykład traktuje o retorycznym i perswazyjnym ukształtowaniu komentarza eksperckiego w zależności od typowych, obserwowanych w mediach sytuacji. Sytuacje te autor definiuje jako zbiór parametrów determinujących kształt i charakter przekazu medialnego (głównie jego determinanty gatunkowe), zależnych od rodzaju medium, w jakim występuje (tradycyjna prasa drukowana, gatunki pisane w internecie, programy radiowe i telewizyjne, podcasty i v-casty, etc.). Ukształtowanie to zależy również od rodzaju uprawianego w mediach dziennikarstwa: informacyjnego, publicystycznego, form pogranicznych. Wykład - choć mocno osadzony w genologii dziennikarskiej - jest próbą spojrzenia na zjawisko komentarza eksperckiego w szerszym kontekście, jakim jest system medialny. Metodą badania proponowaną przez autora jest krytyka retoryczna (ujęcie Sonji K. Foss, Jakuba Z. Lichańskiego).

18 lutego 2027

Postacie mówiących zwierząt w twórczości literackiej J.R.R. Tolkiena i C.S. Lewisa na tle tradycji baśniowej i mitologicznej

– prof. Andrzej Wicher

Tematyka wykładu bezpośrednio nawiązuje do hasła przewodniego cyklu *Pojąć naukę – zrozumieć świat*. Niewątpliwie jednym z najstarszych i wciąż niespełnionych dążeń człowieka pozostaje zrozumienie świata zwierząt. Baśń oraz dzieła literackie inspirowane baśnią, do których należy twórczość wymienionych autorów, nie próbują oczywiście zgłębiać tego zagadnienia w sposób naukowy. Nie znajdziemy w nich uwag dotyczących psychologii zwierząt. Znajdziemy natomiast zwierzęta posługujące się ludzką mową, a więc stanowiące – przynajmniej potencjalnie – pomost między światem zwierząt a światem ludzi. O takim pomoście naukowcy mogą jedynie marzyć, mimo podejmowanych prób nauczenia na przykład małp człekokształtnych form komunikacji przypominających ludzki język. Omówione zostaną następujące zagadnienia:
1. Podstawy teoretyczne relacji człowieka ze zwierzętami w myśleniu mitycznym i baśniowym, a także filozoficznym. 2. Motyw mówiącego zwierzęcia w teorii baśni Maxa Lüthiego i Jadwigi Wais. 3. Podział na zwierzęta mówiące i nieme u C.S. Lewisa w *Opowieściach z Narnii.* 4. Postać Aslana jako mówiącego lwa, a jednocześnie postaci półboskiej, łączącej świat zwierząt, ludzi i bogów (lub Boga Jedynego). 5. Różnice między podejściem do zwierząt, zwłaszcza zwierząt mówiących, u C.S. Lewisa i J.R.R. Tolkiena. 6. Mówiące smoki – smoki u J.R.R. Tolkiena zazwyczaj posługują się ludzkim językiem – oraz ich podstępne użycie języka. 7. Mówiące psy u J.R.R. Tolkiena, głównie Huan i Garm, oraz ich pozytywne użycie języka w służbie ludziom. 8. Wnioski wzbogacone kilkoma uwagami na temat motywu mówiących zwierząt u innych autorów niż C.S. Lewis i J.R.R. Tolkien.

4 marca 2027

Do kogo należy woda? Narastający problem współczesnego świata

– prof. Wojciech Wolf

Zgodnie z obowiązującą ustawą – Prawo wodne, wody w Polsce dzielimy na publiczne i prywatne. Do tych pierwszych należą wszystkie zasoby wód powierzchniowych płynących oraz wody podziemne. W ostatnich latach Polska musiała dostosować swoje przepisy do prawa obowiązującego w Unii Europejskiej, a w szczególności do Ramowej Dyrektywy Wodnej. Spowodowało to konieczność gruntownej zmiany Prawa Wodnego oraz instytucji publicznych odpowiedzialnych za gospodarkę wodną. Dodatkowo nasilający się deficyt zasobów wodnych wymusza modyfikację obowiązujących przepisów, które w praktyce będą dotyczyły każdego obywatela. W ramach wykładu zostaną omówione zagadnienia dotyczące ochrony zasobów wodnych oraz ich wykorzystania do celów komunalnych, przemysłowych i rolniczych. Zostaną one zilustrowane wynikami badań prowadzonych przez prelegenta.

18 marca 2027

Artystki w cieniu kanonu. O niewidoczności, barierach i mechanizmach wykluczenia w świecie sztuki

– prof. Aneta Pawłowska

Kanon sztuki przez wieki kształtowali niemal wyłącznie mężczyźni, co systemowo wypychało z niego twórczość kobiet — nie z powodu braku talentu, lecz przez bariery w dostępie do edukacji artystycznej, pracowni i rynku sztuki, jak pokazała Linda Nochlin w eseju *Why Have There Been No Great Women Artists?* (1971). Mechanizmy wykluczenia obejmowały zakaz studiowania aktu, błędne przypisywanie dzieł kobiet mężczyznom (np. Artemisia Gentileschi, Judith Leyster) oraz sprowadzanie artystek do roli "muz" czy żon (Camille Claudel). Od lat 70.–80. XX w. feministyczna historia sztuki i grupy takie jak Guerrilla Girls zaczęły rewidować archiwa i obnażać dysproporcje w kolekcjach muzealnych. Współczesna refleksja dąży nie tylko do "dopisania" kobiet do kanonu, ale do przemyślenia samego mechanizmu jego powstawania.

15 kwietnia 2027

Szczepionki, szczepienia – za i przeciw

– Trójgłos pod kierunkiem prof. Magdaleny Mikołajczyk-Chmieli
prof. Magdalena Druszczyńska, prof. Marek Fol, prof. Magdalena Kowalewicz-Kulbat

Szczepionki są jednym z największych osiągnięć współczesnej medycyny. Upowszechnienie wielu z nich umożliwiło trwałą ochronę ludzi przed rozwojem śmiertelnych chorób bakteryjnych i wirusowych. Postęp w rozwoju nauk biomedycznych pozwala na nowe zastosowania preparatów szczepionkowych m.in. do walki z chorobami nowotworowymi. Pomimo licznych, potwierdzonych naukowo argumentów na rzecz prozdrowotnego działania szczepionek wielu ludzi argumenty te nie przekonują. Są bardziej skłonni dać wiarę tzw. „antyszczepionkowcom". Historia ruchów antyszczepionkowych ma długą tradycję i bazuje na niewiedzy i często uzasadnionych lękach ludzi o zdrowie własne lub bliskich. Podczas interaktywnego spotkania zostaną zaprezentowane najistotniejsze argumenty pro- i antyszczepionkowe z uwzględnieniem głosów słuchaczy, z nadzieją przekonania uczestników spotkania o prozdrowotnej wartości szczepień profilaktycznych lub leczniczych, a być może także uzyskania cennych wskazówek w zakresie doskonalenia sposobu komunikacji, która pozwoli osiągnąć ten cel globalnie.

13 maja 2027

Korelacja surowiczych albumin z procesem ewolucji kręgowców

– prof. Anna Bujacz

Każdego inteligentnego człowieka intryguje proces ewolucji. Nauka dostarcza nam wielu odpowiedzi na nurtujące pytania i pomaga zrozumieć jak powstało życie na Ziemi, poznać różne formy życia, gatunki i organizmy. Jednym z białek, które najbardziej zmieniło sekwencję na drodze ewolucji kręgowców, jest surowicza albumina. Jest to białko odpowiedzialne za transport wielu substancji przez krew, takich jak hormony, metabolity, kwasy tłuszczowe, czy leki. Dokładnych informacji o przestrzennej budowie białek, budulcowych cząsteczek każdego żywego organizmu, dostarcza krystalografia. Struktury krystaliczne ukazują podobieństwa i różnice w rozmieszczeniu kieszeni wiążących w albuminach surowicy różnych gatunków, a zróżnicowanie właściwości wiązania ważnych medycznie ligandów przez surowicze albuminy jest skorelowane ze zmianą sekwencji tego białka. Wykład dostarczy odpowiedzi na pytanie: jak bardzo struktura i właściwości albumin, pochodzących od gatunków odległych ewolucyjnie, różnią się.

10 czerwca 2027

Prawo wyborcze a wynik wyborów. O inżynierii wyborczej i nie tylko

– prof. Krzysztof Skotnicki

1.Wpływ prawa wyborczego na wybory. 2. Manipulowanie terminem wyborów; 3. Czynne i bierne prawo wyborcze i jego wpływ na wynik wyborów. 4. Reguły wyborcze (wybory większościowe, proporcjonalne, mieszane) i konsekwencje ich przyjęcia dla wyniku wyborów. 5. Granice okręgów wyborczych – problem łączenia i dzielenia terytorium dla celów wyborczych. 6. Wielkość okręgów wyborczych (liczba mandatów w okręgu wyborczym) i konsekwencje dla wyniku wyborów. 7. Metody przeliczania głosów na mandaty – jak zmieniać wynik wyborów nie zmieniając wyniku głosowania. 8. Progi wyborcze – naturalne i ustawowe. 9. Finansowanie kampanii wyborczej. 10. Prawo wyborcze w rękach rządzącej większości.

Zakończenie XVIII edycji wykładów dla doktorantów – prof. Antoni Różalski, Prezes ŁTN